

Zapis po prvem srečanju šole za starše, 23. 10. 2019,

Liba, laca, lak - kako pomagati otroku do boljšega govora?

Logopedinja Simona Levč.

71 prisotnih udeležencev

Najprej se vse sliši in posluša. Slabša slušna pozornost je vzrok za veliko govornih napak pri otrocih. Če otrok slabše posluša, težje pravilno ponovi. Zato je več govornih napak. Najbolj intenziven razvoj govora poteka do vstopa otroka v šolo. Otrokovo poslušanje je izjemno pomembno. Zakaj:

- Za razvoj govora.
- Otrok, ki dobro posluša v šoli, naleti na bistveno manj opozoril pri opismenjevanju in pri vzgojnem vplivanju je veliko manj težav.
- Otroke je potrebno naučiti dobro poslušati.

Le 1% otrok ima motnje sluha in ne slišijo. Pogosto gre za to, da otroci slabo poslušajo, slišijo le to kar je ugodneje zanje. Vzrok slabega poslušanja je lahko tudi motnja sluha. Potrebno je upoštevati razvojnost – veliko navodil ali preveč navodil, vztrajanje le pri nekaterih – potrebnih in bistvenih.

Razlog je tudi to, da se pogosto za otroka nič ne spremeni, ko se poda navodilo.

Dodatni ukrepi – pregledi in zagotovitev ustreznih prilagoditev. Pomembna je DOSLEDNOST. Paziti koliko navodil damo otroku. Paziti, da smo energijsko dovolj opremljeni, da bomo vztrajali.

Ko imamo otrokovo pozornost, ne pridigamo, samo vztrajamo. Pazimo, kdaj damo navodila. Pazimo, da niso preobsežna. Otrok bolje reagira na prijazen glas kot na kričanje. Pomembna je doslednost na miren način!

Načini za razvijanje slušne pozornosti:

- Poslušanje pravljic s posebno nalogo, ki je vedno drugačna (enkrat ploskni, ko bo nastopila določena žival v pravljici ali...). Ciljno naravnano.
- Velika dota za razvijanje dolgotrajnega poslušanja je branje pravljic. Otrok ob prebranih pravljicah pridobiva knjižni jezik in bogati besedišče. Pri tem je pomembna pozitivna naravnanoost. Kdor nima bogatega besedišča, se mora več besed učiti na pamet.
- Poslušanje navodil in izvajanje aktivnosti »splezaj na kavč«, govorimo tiho.

Otroci, ki ne ločijo s,š:

- Vaje slušnega razlikovanja.
- Razlikovanje različnih in podobnih zvokov.

Ko otrok enkrat razlikuje in sliši s, š, ga sliši za vedno!

V porastu so govorno jezikovne motnje: zaradi slabšega poslušanja in manj gibanja.

Danes gre otrok takoj po dojenju na kašice in takoj požira, ni potrebnega prilagajanja jezika. Jezik zato počiva in slaba motorika govoril je razlog za težave.

Razlog je lahko tudi slab govorni model in včasih naredi tudi genetika svoje (npr. zadebeljen jeziček).

Primer Švedske – otroci so vsak dan v vsakem vremenu na prostem, spodbujajo jih k naravnem gibanju.

- Govorne motnje – kar se slišno navzven.
- Jezikovne motnje - zaostanek v govoru in jeziku: slaba struktura stavka in skromen besedni zaklad – težje za odpravljanje.

Govor se razvija v določenem zaporedju. Do 3. leta je pomembno, da otrok besedo pravilno ponovi. Do 3, 5 leta ne zahtevajte, da otrok za vami pravilno ponavlja besede, ker tega ne zmore! Če vidimo, da ne zmore je prav, da jo pravilno sliši-večkrat, tisto, ki je kritična. Dokler imitiranja ni, tudi govora ni. Za otroka, ki še ne govori, je pomembno, da začne najprej z imitiranjem oglašanja živali in različnih zvokov iz okolja.

Pomembno je otroku brati kratke pravljice/zgodbice, glede na otrokovo razumevanje. Otrok si želi ponavljanje istih zgodb, mu to varnost in mu je udobneje, ker besednjak še ni tako razvit.

Znak za skrb je, kako otrok razume navodila! Otrok pri 2-3 letih razume sestavljena navodila, prostorske odnose, krajši dialog.

Otrok, ki kasni z govorom potrebuje zelo gibljiv jeziček, da zatrese konico jezika.

Najkasneje se razvije –R, če otrok govori JIBA, je dlje v procesu (kot če govori LIBA, jezik telovadi, samo zatresti se mora), ker njegov jezik počiva, se ne razgibava. Če se otrok z lahkoto oblizne, bo sam od sebe izgovoril –R.

Š, Ž, Č – se izgovarjajo na nebu, S, Z, C – se izgovarjajo spodaj.

V starosti 5-6 let je razvoj govora v grobem že zaključen.

Vaje za razgibavanje jezika in govornih organov:

- Nasmeh: HI-HI, HE-HE..., ŠOBA-oponašamo veter, pihamo različne predmete:vato, svilnato ruto, vodo, STISK USTNIC – majhne predmete stisnemo z usti: slamico, žličko, GRGRANJE – grgramo vodo (4 leta, za –K in –G).
- Razgibavanje jezička: Kako muca pije mleko, Pokaži, kako se muca oblizuje, Kako si muca z jezikom očisti zobe, Oponašaj konjička tako da tleskaš.

Otrok, ki zelo slabo govori, potrebuje dober govorni model. Odgovore na zastavljena vprašanja. Branje pravljic.

Jecljanje- otroka ne opozarjamo na to, da jeclja. Pomemben je urejen dnevni ritem in varno okolje. Branje pravljic v počasnejšem tempu. Govor staršev naj bo počasnejši. So dnevi, ko je zatikanja več. Otroka, ki jeclja, ne govorno izpostavljati, naj bo bolj tiho. Ne pred njim govoriti o tem, nič takega, kot se je pojavilo, bo izginilo. Vaje, kako besede telovadijo – jecljanje izgine. Pohvaliti ga na področju, kjer je dober, kjer je močan. Priporoča se obisk pri logopedu.

Berite priročnik avtorice Simone Levc: Liba, laca, lak, kjer so razložene stopnje govorno jezikovnega razvoja od rojstva do šestega leta, z opisanimi opozorili za določeno obdobje in vlogo staršev (str 45-98). Opisane so tudi vaje za razvoj glasov in načini preverjanja razumevanja pri otroku.

Po srečanju zapisala Pavlina Zirer